

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 199/17

KLAGER: Frognmarkas Venner
PUBLIKASJON: Akershus Amtstidende
PUBLISERINGSDATO: 08.07.2017, 11.07.2017, 13.07.2017
STOFFOMRÅDE: Diverse
SJANGER: Nyhetsartikkel/leder
SØKERSTIKKORD: Opplysningskontroll og kildebredde, presis sitering, sitatsjekk, saklighet og omtanke, dekning for titler etc., forhåndsdom, samtidig imøtegåelse, tilsvare

REGISTRERT: 04.09.2017
BEHANDLET I PFU: 19.12.2017
BEHANDLINGSTID: 135 dager
KLAGEGRUPPE: Organisasjon
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

Akershus Amtstidende (Amta) publiserte **tirsdag 11. juli 2017** et hovedoppslag på forsiden om en strid mellom foreningen Frognmarkas Venner og restauranten Da Viva Napoli Pizzeria. Tittelen var: «**Nektet å betale 'sjokkfaktura'**».

Under tittelen stod følgende ingress:

«Anmeldt: Da Viva Napoli Pizzeria nektet å betale 5000 kroner for påstått søppeldumping, ble de politianmeldt av Frognmarkas Venner. – Et utsagn som 'hvis du ikke betaler så anmelder vi deg' har karakter av å være utpressing og kan være straffbar, sier Tor Anders Persen ved Øst politidistrikt.»

Inne i avisen stod artikkelen over en dobbeltside. Stikktittel/tittel gikk slik:

«'Hvis vi ikke kommer fram til en annen ordning, politianmelder vi deg og går ut i Amta og på Facebook': Viva Napoli nektet å betale fakturaen.»

På ingressplass stod det:

«Da Viva Napoli nektet å betale 'sjokkfakturaen' som kompensasjon for påstått søppeldumping, ble de politianmeldt av Frognmarkas Venner.»

Brødteksten ble innledet med et sitat fra Trygve Gulliksen i Frognmarkas Venner:

«- Vi har nå politianmeldt Viva Napoli Pizzeria til politiet for søppeldumping (...).»

Videre stod det:

«Torsdag 29. juni oppdaget han at noen hadde dumpet store mengder søppel på parkeringsplassen ved Stubberudtjernet, som Frognmarkas Venner leier av Froen gård. De ryddet opp søppelet dagen etter, men passet på å ta mangedetaljbilder. Disse ble brukt til å spore hvor søppelet kom fra.»

Deretter siterte avisen fra Frognmarkas Venners politianmeldelse:

«Vi har sporet eier av papiremballasjen (Viva Napoli Pizzeria) via matvaredistributør Scandifood Engros AS (...). I første omgang prøvde vi å komme til enighet med forsøpler, og foreslo 5000 kr til merking, skilting og rydding av stier i Frogn som en passende kompensasjon. Torsdag 6/7 godtok Kamal Kocher Fays dette, fredag 7/7 ringer han Trygve Gulliksen igjen og nekter å betale og hevder nå at han ikke står bak forsøplingen. Vi velger derfor å anmelde saken' (...).»

Trygve Gulliksen ble etter dette sitert. Gulliksen opplyste at han hadde sagt til restauranten at hvis de «ikke kom fram til en annen ordning», ville han gå til politianmeldelse, samt gå ut på Facebook og varsle Amta. Han uttalte:

«- Jeg syns at 5000 kroner i gave til et allmennyttig formål som skilting og merking av stier er en grei kompensasjon (...).»

Gulliksen opplyste videre at Frognmarkas Venner stadig finner forsøpling, og at foreningen sporer opp identiteten til de som har kastet søppelet.-

«- Vi gir dem tilbud om å betale et beløp tilsvarende kostnad for levering på Teigen og litt for jobben til en veldedig forening, som Røde Kors eller Frelsesarmeen, som kompensasjon for ugjerningen. Beløpet har til hensikt å avskrekke. Nå ser vi at det ikke hjelper, og vi vil heretter gi dem valget mellom å betale til allmennyttig innsats eller bli anmeldt og få publisitet i Amta og på Facebook.»

Amta stilte følgende spørsmål til Gulliksen:

«- Hva syns du om at Frognmarkas Venner praktiserer med egne lover for søppeldumperne?»

Gulliksen svarte:

«- Vi vil statuere et eksempel slik at forsøpler forstår alvoret. Samtidig vet vi at denne typen miljøkriminalitet oftest blir henlagt på bevisets stilling. Derfor ser jeg på dette som en minnelig avtale med forsøpler (...).»

Daglig leder i pizzarestauranten avviste i artikkelen at de har dumpet søppelet. Lederen sa at de ikke ønsket å betale en regning på 5000 kroner for noe de ikke har gjort.

Deretter ble politiet intervjuet:

«- Min umiddelbare kommentar på det du forteller meg nå, hvis det stemmer, er at dette ikke høres ut som god opptreden av Frognmarkas venner. Et utsagn som «hvis du ikke betaler så anmelder vi deg» har karakter av å være en utpressingshandling og kan være straffbar. Jeg kan ikke forstå at Frognmarkas Venner vil være bekjent med slik opptreden, det høres direkte useriøst ut, sier Persen.»

Amta skrev også at politileder Tor Anders Persen ikke hadde hatt tid til å lese politianmeldelsen ennå.

Samme artikkel ble publisert på Amtas nettsider **lørdag 8. juli 2017**, altså tre dager før papirpubliseringen.

Torsdag 13. juli 2017 publiserte en lederartikkel om samme sak. Tittelen var: **«En overivrig forening»**.

Teksten ble innledet på denne måten:

«Frognmarkas venner (FV) har vært i hardt vær etter at det kom fram i Amta at de hadde truet Viva Napoli med bot. Politiet likte foreningens framgangsmåte dårlig, og sa at saken har karakter av å være en utpressingshandling og kan være straffbar.»

Avisen mente deretter at det tar seg dårlig ut for foreningen **«å komme med trusler»**. Avisen skrev:

«I saken kommer det også fram at FV truet Viva Napoli med oppslag i Amta. Dette er heller ingen god strategi, og avisen reagerer på at vi blir brukt som pressmiddel.»

Artikkelen skrøt også av arbeidet som Frognmarkas Venner gjør, og opplyste at Amta har skrevet mye om foreningen:

«En kikk i arkivet viser at vi de siste fem årene har skrevet over 100 saker om Frognmarkas Venner. Dette viser at de gjør en viktig jobb i mange saker.»

Avslutningsvis stod det:

«At politiet, privatpersoner eller avisen kritiserer deres framgangsmåte i denne saken betyr ikke at vi ikke ser alt det gode arbeidet som gjøres. Men når de gjør det vi vil karakterisere som en tabbe, så må de også svare for seg. De tar ansvar for mye. Men å skrive ut bøter er ikke deres ansvar, vi håper de ser dette selv.»

KLAGEN:

Klager er Frognmarkas Venner. Foreningen mener Amta har brutt god presseskikk på flere punkter i Vær Varsom-plakaten:

- Punkt 3.2, om opplysningskontroll
- Punkt 3.7, om presis sitering
- Punkt 3.8, om sitatsjekk
- Punkt 4.1, om saklighet og omtanke
- Punkt 4.4, om å ha dekning for titler etc.
- Punkt 4.5, om forhåndsdomming
- Punkt 4.14, om samtidig imøtegåelse
- Punkt 4.15, om tilsvarerett

Klager redegjør for hendelsesforløpet til forsøplingen og oppryddingen. Foreningen anslår at 12-13 timer ble brukt på opprydding og identifisering av den som hadde dumpet søppelet.

Foreningen opplyser at da de angivelig fant ut at det var Viva Napoli Pizzeria som er synderen, sendte Frognmarkas Venner en epost til restauranten der det stod: «Normal prosedyre for Frognmarkas Venner er anmeldelse og omtale av saken i lokalpressen. Vi avventer din respons».

Dagen etter snakker foreningen med restaurantlederen på telefon. Klager skriver:

«Han spør om vi må anmelde forholdet. Jeg sier at det må vi ikke og gir ham en skisse på løsning. Viva Napoli aksepterer å gi en gave til Frognmarkas Venner på kr 5 000 til rydding, merking og skilting av stier i Frogn. I tillegg vil Frognmarkas Venner gå ut på egen Facebookside og fortelle at vi har kommet frem til en minnelig ordning med forsøpler, og at saken ikke vil bli anmeldt. Forsøpler vil da være anonymisert. Denne fremforhandlede avtalen aksepterte Viva Napoli, og en e-post med faktura ble sendt daglig leder (*vedlegg 5.*)»

Foreningen opplyser at Viva Napoli ombestemte seg, og ikke lenger ville være med på en slik «avtale». Frognmarkas Venner politianmeldte derfor saken og kontakte Amta for å få til en artikkel om forsøplingen.

Foreningen mener at Amta opptrådte uredelig i arbeidet med artikkelen:

«[Journalist Marte Marie Frisell] nevner ikke at Akershus Amtstidende nå har kontaktet politiet, omskrevet mitt sitat, og slik vi leser intervjuet med politiet, skiftet kontekst og tidsrekke på hendelsesforløpet.»

Klager viser til sitatet fra politilederen, der han sier: «Et utsagn som 'hvis du ikke betaler så anmelder vi deg' har karakter av å være en utpressingshandling og kan være straffbar.»

Frognmarkas Venner mener at Amta ga politiet uriktige opplysninger «for å dreie saken inn på et spor hvor det er Frognmarkas Venner som driver med ulovligheter». Klager mener at denne formuleringen er blitt presentert for politiet av Amta, og at avisen derfor har brutt god presseskikk:

«Ordlyden Akershus Amtstidende presenterer: 'hvis du ikke betaler så anmelder vi deg', er etter min oppfatning et falsum, satt inn i en annen kontekst og gitt til politiet som min kommunikasjon med Viva Napoli i forbindelse med betaling av fakturaen.»

Foreningen opplyser at intervjuet med politiet kom overraskende på dem. Slik Frogmarkas Venner ser det, burde de fått muligheten til å imøtegå «Akershus Amtstidendes påstander gjeldene våre arbeidsmetoder».

Klager mener også at Amta har brutt punkt 4.15, om tilsvarensretten, fordi foreningen ikke fikk publisert et tilsvarende i papiravisen eller e-avisen. Tilsvaret ble bare publisert på Amtas nettsider.

Om lederartikkelen fra 13. juli 2017 skriver klager:

«Lederen (...) fremsetter etter vår mening falske og udokumenterte beskyldninger i tillegg forhåndsprosederer og dømmer lederen i det den mener kan bli en straffesak. Vi viser til vår andre klage 'Nektet å betale sjokkfaktura' hvor godkjente sitater er forandret og brukt i feil kontekst for å manipulere det faktiske hendelsesforløpet.»

Klager avviser at foreningen noen gang har truet Viva Napoli: «Det kan da umulig være en trussel å fortelle følgende: 'Normal prosedyre for Frogmarkas Venner er anmeldelse og omtale av saken i lokalpressen'.»

Videre mener klager at politilederen tok forbehold da han uttalte seg i avisen. Dette forbeholdet kommer ikke med i lederartikkelen, ifølge klager.

Slik klager ser det, er også artikkelen forhåndsdommende. Klager mener lederen forhåndsprosederer i noe som avisen mener kan bli en straffesak. Det er heller ikke riktig at Frogmarkas Venner skriver ut bøter, ifølge klager:

«Det ble inngått en minnelig avtale mellom Viva Napoli etter at bedriften var identifisert via martvaredistributøren Scandifood Engros AS som eier av søppelet (Vedlegg 2.). Avtalen gikk ut på at Viva Napoli skulle gi en gave på kr 5.000 til rydding, skilting og merking av stier i Frogmarka. Denne kompensasjonen dekker i all hovedsak arbeidet med å rydde opp etter forsøplingen, bilkjøring, levering av søppel og jobben med å finne søppelets eier (Vedlegg 3.)»

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet, uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

Akershus Amtstidende (Amta) avviser at god presseskikk er brutt

Avisen er uenig i at redaksjonen har endret på et godkjent sitat og satt det inn i feil kontekst slik at politiet uttalte seg på uriktig grunnlag. Amta kan ikke se at det er innholdsmessig store avvik mellom sitatet som politiet bruker og det Frogmarkas Venner siteres på. Avisen mener at sitatet til foreningen er formulert som en trussel

Amta avviser også at Frogmarkas Venner ikke har fått tilsvarende: «At foreningen ikke har fått tilsvarende mulighet stiller jeg meg uforstående til, tirsdag 18. juli er FVs tilsvarende i papiravisen, se vedlagt.»

Avisen mener at intervjuet med klager foregikk «etter vanlig journalistisk metode», og opplyser at sitatene som kom på trykk, først ble godkjent av klager. «At avisen på bakgrunn av svarene som er gitt velger å ringe politiet for å få en kommentar mener vi faller innenfor den journalistiske frihet.»

Amta skriver videre at det er åpenbart at Frogmarkas Venner truet pizzarestauranten og ga en bot på 5000 kroner. Avisen viser blant annet til følgende spørsmål svar, som står i den første påklagede artikkelen:

«- Hva syns du om at Frogmarkas Venner praktiserer med egne lover for søppeldumperne?

- Vi vil statuere et eksempel slik at forsøpler forstår alvoret. Samtidig vet vi at denne typen miljøkriminalitet oftest blir henlagt på bevisets stilling. Derfor ser jeg på dette som en minnelig avtale med forsøpler, sier Gulliksen.»

Lederartikkelen er ikke forhåndsprosederende, ifølge Amta:

«I lederen forholder vi oss kun til fakta i saken, det står ikke nevnt om denne blir etterforsket, eller eventuelt utfall av etterforskning. Vi omtaler FVs arbeidsmetode, som vi mener er under enhver kritikk, dette har avisen dokumentasjon og sitater fra FV om.»

Avslutningsvis opplyser Amta at avisen flere ganger er blitt tipset om «praksisen Frogmarkas venner bedriver når de finner hensatt søppel». Avisen skriver.

«I denne saken fikk vi ikke bare dokumentasjon, men også en bekreftelse fra FV at dette er vanlig praksis. Avisen ønsket derfor å undersøke nærmere, og i tillegg intervju politiet om praksisen.»

Til slutt skriver Amta at avisen står inne for begge de to påklagede artiklene.

Klager fastholder at Amta har brutt god presseskikk.

Slik klager ser det, tok ikke avisen hensyn til konteksten de godkjente sitatene hørte hjemme i. Politiet ble ikke gitt riktig kontekst, ifølge klager.

Klager skriver videre at foreningen og pizzarestauranten sammen kom frem til en avtale om å betale 5000 kroner. Det var en minnelig avtale, ingen bot eller trussel, slik klager ser det. Klager trekker frem et tenkt eksempel:

«Din nabo knuser med overlegg en rute i ditt hus mens du ser på. Du sier at du vil anmelde forholdet. Han spør så om du må anmelde forholdet. Du sier at om han betaler for ruta så vil du ikke anmelde forholdet. Er dette ulovlig? Det tror ikke vi, i så fall er det opp til politiet å avgjøre dette, ikke Akershus Amtstidende.»

Klager mener også at Amta har misforstått når det gjelder spørsmålet om tilsvarende. Klagen gjelder manglende tilsvarende på nyhetsartikkelen fra 11. juli, ikke på lederartikkelen. Klager mener at foreningen både hadde krav på samtidig imøtegang til politiets uttalelser i artikkelen, og i det minste rett til tilsvarende i etterkant, da imøtegangen ikke ble oppfylt.

Klager skriver om tilsvaret som foreningen skrev etter nyhetsartikkelen:

«På tross av at vi spesifikt i e-post (Vedlegg #12-PFU) ba om å få tilsvaret på reportasjen inn i papiravisa, www.amta.no og i e-avisa, fikk vi den kun inn i www.amta.no (Vedlegg # 11 PFU). Selve reportasjen sto i alle tre medier.»

Klager stiller seg uforstående til det at Amta skriver i tilsvaret at redaksjonen fikk bekreftet noe som avisen allerede hadde fått flere tips om. Klager opplyser at foreningen kun har vært i kontakt med tre identifiserte forsøplere i løpet av de fem årene foreningen har driftet parkeringsplassene.

Akershus Amtstidende hadde ingen ytterligere kommentarer.